

Reykjavík, 10. Október 2022

Heilbrigðisráðuneytið

Erindi: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um tóbaksvarnir nr. 6/2002 (innihaldsefni, rekjanleiki, umbúðir tóbaksvara o.fl.).

Ágæti ráðherra og starfsmenn ráðuneytis.

Frumvarpsdrög þau sem nú eru kynnt, vegna innleiðingar á tilskipun um tóbaksvarnir sem teknar voru upp í EES samningi í febrúar 2022 innihalda mikilvæga þætti í tóbaksvörnum sem munu vonandi styðja við áframhaldandi jákvæða þróun hvað varðar minnkandi reykingar meðal almennings á Íslandi.

Aðstæður hér á landi með hægri en stöðugri lækkun á tíðni reykinga meðal fullorðinna einstaklinga hér á landi vekja bjartsýni vissulega. Það eru þó teikn á lofti sem brýnt er að taka mið af. Hlutfallsleg lækkun á sölu á sígarettum hér á landi er minni en lækkun á daglegum reykingum. Það mætti etv túlka sem að sá hópur sem reykir stundum, en ekki daglega, sé að stækka. Einnig er mögulega sá hópur sem ekki svarar í könnunum þeim sem við byggjum niðurstöður á, sé með hærri tíðni reykinga.

Tvennt sem myndi styðja áframhaldandi góðan árangur í tóbaksvörnum hér á landi:

Varðandi tóbakssöluleyfi:

Að heimila hulduheimsóknir í verslanir, á vegum heilbrigðiseftirlitanna, til að veita aðhald hvað varðar sölu til einstaklinga undir 18 ára aldri. Þetta er mikilvægt verkfæri enda sýnir sig hve veikt verkfæri tóbakssöluleyfin reynast, þegar ekki hefur komið til sviptingar á leyfi á 20 ára ferli þess.

Varðandi nýjungar í tóbaksvörnum:

Þrátt fyrir að Íslendingar hafi oft verið framarlega í tóbaksvörnum og frumkvöðlar á þessu sviði, þá er eitt nýtt verkfæri sem nú hefur sýnt sig að geta gagnast vel í tóbaksvörnum og til að minnka líkur á smygli. Það er að innleiða einsleitar umbúðir um tóbaksvörur eða á ensku „*plain packaging*“.

Á tímum eins og nú þar sem notkun nikótínþúða er mikil og hópur ungs fólks er að ánetjast nikótíni án þess að hafa reykt, þá er mikilvægt að halda áfram öflugum forvörnum þegar kemur að reyktóbaki. Því væri miður ef þetta tækifæri til að innleiða einsleitar umbúðir myndi renna okkur úr greipum.

Hér á landi fögnum við góðum árangri í tóbaksvörnum yfir lengri tíma og tíðnitölum yfir reykingar ungmenna sem vekja undrun erlendis. Þessi árangur er ekki vegna hentistefnu heldur afrakstur skipulegs starfs yfir langan tíma. En það eru ókönnuð lönd framundan hvað varðar samsetta nikótínnotkun ungmenna og hvernig þau kljást við sína tóbaksfíkn í framtíðinni. Stefnumótun til langs tíma, aðgerðaráætlanir og vöktun á þróun neyslu er nauðsynleg forsenda árangurs. Því þurfum við að vera framsýn og stíga fram af yfirvegun. Í þessari umsögn hef ég tíundað nokkur atriði sem mætti hyggja að í því samhengi.

Undirrituð þakkar áheyrn umsagnar og er reiðubúin að útskýra málið nánar á fundi ef þess er óskað. Ég hef unnið lengi að tóbaksvörnum á vettvangi lækna og átti sæti í starfshópi Velferðarráðuneytisins um stefnumörkun í tóbaksvörnum árin 2013 – 2015 sem einn af fulltrúum Embættis landlæknis.

Virðingarfyllst, Lilja Sigrún Jónsdóttir, heimilislæknir.